

LBRIS

We know
books

Cartea de față reprezintă ediția a doua a volumului
În căutarea fericirii conjugale,
apărut pentru prima dată la Editura Sophia în 2012.

KONSTANTIN V. ZORIN

Vârsta dragostei

pericole și greșeli

Traducere din limba rusă
Eugeniu Rogoti

editura
Σοφία

București

Cuprins

I. Ritmurile vieții intime	11
Unde este tinerețea mea?	13
Vârsta dragostei: pericole și greșeli	19
Cei fericiți nu se uită la ceas	28
Între „vreau” și „nu e voie”	32
Ce este interzis	38
II. Aritmia dragostei și a intimității	45
Țara „fără complexe”	47
„Fără rege deasupra capului și fără Dumnezeu în suflet”	53
Distracția de moment	58
III. „Este vremea lipsei de dragoste acum...”	65
Răspunsuri la întrebări	67
IV. Sacrificiile lui Cupidon	87
Zborul sufletului și „cocteilul hormonal”	89
Îndrăgostit și... foarte periculos	95
Îndrăgostirea subită și „malignă”	99
Privesc doar într-o parte	102
V. Dependența sexuală	107
Chemarea sau dorința trupului?	109
Posedat de patima desfrânării	117
„Turnați niște vrăji în întunericul de cristal al paharului...”	123

Cauzele naturale ale sexomaniei	127
Stimulatorii senzualității	131
VI. Desfrâul virtual	137
Desfrânarea în inimă	139
Dorința ochilor	143
„Văduvele de calculator”	152
Cum să rupi legăturile strânse	160
Să-L slăvim pe Domnul pentru frumusețe	166
VII. Ispitele trupești și curăția inimii	171
Viețuirea Sfântului Cuvios Moise Ungurul	173
Viețuirea Sfântului Cuvios Ioan cel mult pătimitor	185
<i>Postfață</i>	191
<i>Addenda</i>	195
I. Dragostea și sexul sunt una și aceeași?	195
II. Cum îți dai seama de o dragoste autentică? ...	205
III. Dinamica interioară a dependenței sexuale...	215
IV. Despre dependența de dragoste	227
V. Autosatisfacerea este intrarea în impas	241
VI. Lupta lui Ioasaf cu vrăjitorul Teuda și cu ispitele diabolice ale acestuia	253
VII. Cum să rezistăm tentației desfrânării: sfaturi ale asceților	267

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lingă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Lumea contemporană nu doar propune, ci insistă foarte mult asupra înțelegerii necreștine a noțiunilor de iubire conjugală și zămislire de copii. Feluritele teorii și practici lumești nu iau în considerare deloc sau perturbă voit ciclicitatea firească a relațiilor intime. Dar ce sunt aceste ritmuri și de ce este atât de important ca ele să fie respectate? Vom încerca să analizăm această chestiune din trei puncte de vedere: spiritual, genetic și fiziologic.

Unde este tinerețea mea?

În perioada prunciei, a copilăriei și preadolescenței oamenii nu sunt preocupați de problemele intime. Natura însăși se împotrivește sexualizării excesiv de timpurii a conștiinței. Atracția sexuală firească se manifestă în timpul adolescenței și se dezlănțuie în tinerețe. Din păcate, tinerețea zăpăcită îi face vulnerabili pe cei care nu au reușit să se păzească de ispitele trupului, ale diavolului și ale lumii acesteia...

Iată două situații tipice despre care s-a vorbit în mass-media:

Margareta o ceartă a nu știu câta oară pe fiica ei în vârstă de 15 ani: „Cât vorbești la telefon?! Mi-ai promis că nu vei mai suna pe nimeni până când nu-ți vei termina temele!” Ana nici nu se sinchisește. Jucându-se cu piercingul din buric, ea așteaptă momentul în care mama va termina cearta și o va lăsa în pace. Lăsându-se păgubașă, Margareta trânteste ușa: cum de fiica ei nu înțelege că ea îi vrea doar binele?! În curând vin examenele, și ea pierde timpul!

Bogdan, în vârstă de 18 ani, a luat mașina de la tatăl lui pentru a se plimba cu prietenii. Zboară pe un drum întunecos cu 140 km la oră. O mână îi este pe volan, iar cealaltă pe umărul prietenei. În spate, pe banchetă, dorm un prieten și iubita acestuia. Muzica din mașină este dată la maxim, iar pedala de accelerație tinde spre „blană”. Un ritm nebunesc se simte în fiecare celulă a organismului, iar linia trasată pe asfalt fuge ca într-un joc pe calculator...

Bogdan se simte puternic: se pare că s-a contopit cu automobilul și controlează complet situația. Dar, dintr-odată, apare o curbă strânsă și mașina intră într-un pom... Toată lumea a rămas în viață, ca prin minune. Aflând de accident, tatăl lui Bogdan își pune mâna la inimă: nu înțelege de ce fiul său și-a riscat viața într-un mod atât de stupid.

Pasiunea pentru risc, setea de senzații tari, incapacitatea de a analiza în mod adecvat situația, dependența de gașcă, exploziile de mânie... Ce se întâmplă în mintea adolescentului? Specialiștii răspund foarte clar: perioada adolescenței... creierului! Dar nu numai aceasta! Întâi de toate, este vorba de adolescența sufletului.

Odată cu începutul dezvoltării sexuale, al pubertății (în medie, pe la 12-13 ani), glandele genitale își pornesc activitatea la maxim. „Furtuna hormonală” te ia pe nepregătite, stimulează nevoia de afirmare, de lărgire a domeniului de experiență și de senzații. Tot acum apare sciziunea între maturizarea hormonală, care te împinge spre fapte riscante, și lipsa de maturitate a acelei părți a creierului care reglementează comportamentul. La început acționează hormonii, iar partea din frontală a creierului, responsabilă cu gândirea logică, este acționată ulterior... Probabil că tocmai de aceea accidentele și sinuciderile ocupă primul loc în lista cauzelor mortalității adolescente.

Laurence Steinberg, profesor de psihologie la Universitatea Philadelphia, creionează cu multă imaginație această situație: natura pornește un automobil puternic și ireproșabil din punct de vedere tehnic, așezând la volan un om care nu știe să-l conducă... În legătură cu aceasta, atât timp cât savanții se preocupau de fenomenul maturizării creierului, cele mai multe companii occidentale de

închiriere a autovehiculelor au încetat să închirieze, fără a teoretiza prea mult, mașini tinerilor cu vârsta sub 25 de ani. Foarte interesant!

Până de curând, se considera că formarea structurală și funcțională a creierului copilului se încheie pe la 12 ani. Într-adevăr, atunci creierul uman atinge mărimea definitivă. Însă, cu ajutorul metodelor noi, cercetătorii au stabilit că maturizarea creierului nu are loc mai devreme de vârsta de 20, chiar 25 de ani... Părțile frontale ale scoarței cerebrale controlează impulsurile noastre și sunt responsabile cu planificarea viitorului. Un rol important în cadrul acestui proces îl are mielina, substanța care, asemenea unui izolator, înconjoară celulele nervoase și asigură un transfer sigur de impulsuri. Psihiatrul american Jay Giedd, de la Institutul pentru sănătate psihică din Washington, afirmă că definitivarea acestui sistem are loc după vârsta de 20 de ani.

Fiziologic însă organismul bărbatului și al femeii se maturizează, devenind apt pentru intimitate și nașterea de copii, la 16-18 ani (având în vedere accelerația de astăzi, chiar la 13-15 ani). Problema este că vârsta personală mentală cel mai adesea nu coincide cu vârsta din buletin, iar dezvoltarea biologică este mai timpurie decât cea spirituală. *Această disproporție este una din urmările nefaste ale căderii în păcat a lui Adam.* Omul nu reușește să atingă maturitatea socială și psihologică. Tinerii nu sunt pregătiți să primească în mod adecvat sarcina, nașterea și educarea copilului. Ei nu vor decât să se distreze, iar în popor se spune: „Vor vedea ei ce înseamnă să întreci măsura.”

La seminarele de cultură spirituală ale medicilor, unul dintre studenți a fost ironic, dar sincer la auzul acestor afirmații: „Și ce am făcut, mă rog?! Eu doar eram alături

... și am întârziat la ea un pic mai mult, un sfert de oră! Că doar nu trebuie mult! Ea e de vină, nu eu... era treaba ei să se păzească, nu a mea.” La întrebarea mea despre ceea ce s-a întâmplat ulterior, el a spus că i-a oferit libertatea să aleagă și, astfel, copilul nu s-a născut...

Și, uite-așa, totul pare foarte simplu: plutește, dragă, dar fără mine! Trebuie să recunosc că am reacționat nepe-dagogic. Interlocutorul meu însă era obișnuit cu acuzați-ile. Probabil că el intrase în acest rol și auzise de mai multe ori astfel de cuvinte care i-au fost adresate.

O mare greșală face femeia care nu-și caută soț, ci un partener pentru distracții. Prin aceasta, ea îl influențează pe bărbat, determinându-l s-o folosească. La unul din seminare o fată a spus: „Iertați-mă pentru detalii, dar trebuie să-ți dai seama cu cine te culci și pe cine alegi să fie tată copiilor tăi. Femeia este responsabilă pentru aceasta.”

Într-un anume sens, hipersexualitatea juvenilă este un rău necesar. Ea se manifestă atât în plan fiziologic, cât și în plan psihologic. Predominante, în acest caz, sunt gândurile și fanteziile sexuale, iar omul caută un partener sexual (mai ales dacă deprinderile și conduita morală sunt de-naturate). După exprimarea Sfântului Grigorie de Nyssa, „dragostea necurată a tinereții nu este dragoste, ci boală a voinței, provocată de vârstă”¹. Iar atunci când echilibrul hormonal al organismului se stabilizează, „revoluția sim-țurilor” trece. În medie, după vârsta de 20-25 de ani tine-rii fac din ce în ce mai puține lucruri neînțelepte.

Cum putem totuși să avem grijă de copilul care a ajuns la perioada de adolescență și de devenire a personalității?

După părerea multor credincioși, *vârsta de trecere este un timp în care viața demască problemele de educație a*

¹ Sf. Grigorie de Nyssa, *op. cit.*, p. 139.

copilului. Ca niște gunoaie, ascunse în adâncul sufletului, patimile tinereții ies la iveală și se dau în vileag. Tot ceea ce au încercat, în mod eronat, adulții să suprimă sau, dim-potrivă, să dezvolte, li se varsă acestora în cap. Astfel se îndreptățește zicala biblică: *Pentru că ei au semănat vânt, vor culege furtună* (Osea 8, 7).

Dacă adolescentul a crescut într-o familie creștină, atunci rugăciunile părinților îl vor apăra de atacuri, fiindu-i mai ușor să treacă de vârsta critică. Dar dacă timpul a fost pierdut? Atunci părinții trebuie să acționeze conform principiului: „mai bine mai târziu decât niciodată!” Ei trebuie să se pocăiască și să ceară de la Dumnezeu îndreptarea situației.

Psihologii și pedagogii oferă, în astfel de cazuri, reco-mandări. Nu răspundeți provocărilor de genul: „Știu și singur cum trebuie să trăiesc.” Vorbiți foarte sincer cu adolescentul și discutați aspectele delicate: problemele cu învățătura, conflictele cu colegii și cei de-o vârstă cu ei, supărările, dezamăgirile... Cel mai adesea adolescenții se plâng de părinții care nu fac decât să-i mustre. Adolescenții îi ignoră, se închid în ei înșiși, fug din „casa insuporta-bilă”, pentru a „trăi în altă parte”. Înainte de a discuta cu copiii trebuie să învățăm să-i ascultăm, pornind de la ex-periența propriei noastre maturizări.

În legătură cu aceasta, cercetătorii Universității Illino-*is* au demonstrat că, în ciuda părerii răspândite, adoles-*cenții* prețuiesc foarte mult atenția părinților și, drept răs-puns, devin mult mai receptivi față de ceea ce li se spune. Înainte de a depune eforturi pentru a rezolva ceea ce ne îngrijorează pe noi, trebuie să înțelegem ce îi îngrijorea-ză pe ei.

Aici nu vom putea evita rețeta care funcționează întotdeauna și peste tot: să ne smerim pe noi, să-i respectăm și să-i iubim pe alții și să ținem minte înțelepciunea populară: „Dacă se vor termina portocalele, va trece și alergia provocată de acestea.” Unele lucruri va trebui, pur și simplu, să le răbdăm, strângând din dinți.

Am auzit următoarea glumă: La 20 de ani, copiii consideră că părinții nu înțeleg nimic din viață; la 25 de ani ei observă că părinții parcă au devenit mai înțelepți, iar la 30 merg la părinți pentru sfaturi. Gluma aceasta este adevărată, poate doar cu o oscilație de cinci ani.

Într-adevăr, înțelepciunea vine odată cu vârsta, deși uneori vârsta nu reușește să facă rost de acest coleg util. Și totuși, mai devreme sau mai târziu, iluziile dispar, iar faptele negândite ale tinereții lasă în suflet răni adânci, distrug soarta omului și pot duce chiar la deznădejde și disperare. De aceea, trebuie să privim viața cu ochii deschiși și cu multă trezvie. Atunci vor fi mai puține șanse de a ajunge în impas și mai multe posibilități de „a ne așterne ceva mai bun pentru viitor”.

Presupun că vârsta de la 17 la 30 de ani trebuie să fie dedicată rezolvării a două probleme importante: școlarizarea (definirea profesională) și crearea familiei. Dacă aceste lucruri nu au fost realizate până la 30 de ani, atunci în perioada următoare, mult mai productivă, a vieții (de la 30 la 40 de ani), momentele de criză ale „trecerii” se vor manifesta mai acut. Omul care s-a realizat în viața familială și profesională poate dobândi rezultate maxime în activitatea pe care o desfășoară.

Vârsta dragostei: pericole și greșeli

În toate etapele vieții diavolul ne ispitește în moduri diferite. El știe foarte bine cum poate fi îndepărtat din calea sa fiecare om și, de aceea, aplică metode individuale. Fiecare din noi trebuie să știe ce anume îl face vulnerabil și slab la ispite. Acest lucru ne ajută să mergem prin „câmpul minat” cu daune cât mai mici, atât pentru noi, cât și pentru cei apropiați ai noștri.

Este important, de asemenea, să vă feriți de poftele cele trupești care se războiesc împotriva sufletului (I Petru 2, 11). Pentru aceasta, trebuie să avem în vedere pericolele potențiale care decurg din tendințele trupului. Acestea sunt legate, în mare măsură, de perioadele de dezvoltare a atracției sexuale.

Care sunt particularitățile atracției masculine? Aproape totul este individual în acest caz, dar se pot urmări totuși unele tendințe generale. Acestea nu sunt condiționate doar de factorii spiritual-morali și social-psihologici, ci și de fiziologie.

Este cunoscut că, odată cu vârsta, la bărbați se diminuează concentrația hormonilor sexuali, în primul rând a testosteronului. După vârsta de 30-40 de ani nivelul acestui hormon scade cu 1-2% pe an. Astfel, la bărbații de 80 de ani conținutul de testosteron este la 40% din nivelul acestui hormon existent la bărbații de 25 de ani. Formarea testosteronului nu este identică la toți oamenii, ci diferă chiar la oamenii de aceeași vârstă. Asupra acestui lucru influențează particularitățile genetice, bolile acute sau cro-

nice, modul de viață (viciile, regimul de odihnă, de lucru, de somn sau hrană)... Bărbații care și-au petrecut tinerețea în chefuri au parte de o bătrânețe puțin îmbucurătoare. Toate sunt foarte clare: resursele organismului au fost irosite, iar întăririle nu au de unde să mai vină.

Legile fiziologice nu sunt un motiv de disperare sau de mândrie și umilire a celorlalți. Acestea sunt particularitățile „hainelor de piele” în care i-a îmbrăcat Domnul pe Adam și Eva după căderea în păcat (v. Facerea 3, 21). De atunci, toți urmașii acestora depind, într-o oarecare măsură, de procesele genetice și fiziologice ale organismului. Noi pierdem forța, suntem pasibili bolilor, îmbătrânim... Față de aceasta trebuie să avem o atitudine înțeleaptă: *Pentru că tot trupul este ca iarba și toată slava lui ca floarea ierbii: uscatu-s-a iarba și floarea a căzut* (I Petru 1, 24).

Supunerea față de procesele biologice îngrădește adesea libertatea voinței, dar nu o anulează complet. De aceea, în cazul acelorași particularități personale, unii aleg răul, iar alții virtutea.

Înarmat cu energie și cu un nivel ridicat de testosteron, bărbatul se poartă adesea îndrăzneț și cu încăpățănare. Vânătorul, ca să nu spunem prădătorul, pornește pe drumul dragostei, ca la război... Appetitul sexual este pentru el cu mult mai important decât mâncarea pentru un gurmand. Bărbatul gândește cam așa: „Chiar dacă sexul nu va fi prea grozav, tot e bine.” Este ușor să ne dăm seama care crede el că este misiunea lui principală.

Acest lucru este redat și de versurile unei melodii cunoscute în Rusia:

Porumbelul meu alb
A uitat de ziua de ieri,

Porumbelul meu alb
Era aproape domesticit.
Porumbelul meu alb
De martori n-are știre,
Porumbelul meu alb
Cuiburile le strică.
Porumbelul meu alb
E-un semn trist de întrebare,
Porumbelul meu alb
Mănâncă de la alții.
Porumbelul meu alb
Pe toate anapoda le face,
Porumbelul meu alb
Nu știe de răsplată...
Doar că răsplata va veni...

L-am consultat odată pe un tânăr, cu numele Vadim, care se trata la secția dermato-venerice. La sfârșitul convorbirii, Vadim a înțeles ce anume l-a adus în această secție. Totuși el s-a lăsat păgubaș, sugerându-mi că nu poate face nimic cu acest mod de viață.

Într-adevăr, noi nu putem, am căzut eu de acord. Apostolul Pavel a lucrat mai mult decât alți ucenici ai lui Hristos, dar scrie că „nu eu, ci harul care este în mine” (I Corinteni 15, 10). Și încă ceva: *Atunci când sunt slab, sunt tare* (II Corinteni 12, 10).

Vezi, i-am mai zis eu: trebuie să te străduiești un pic, ca să-I faci loc lui Dumnezeu în viața ta. Trebuie să ne pocăim pentru fiecare păcat, dar nu superficial, ci cu adevărat, cu credință. Dacă Îi cerem lui Dumnezeu să acționeze prin noi și în noi, atunci puterea și înțelepciunea Lui neutralizează neputința și slăbiciunile noastre. Iar sub o pia-

tră care stă neatinsă, am parafrazat eu un proverb rusesc, nu poate trece harul.

După vârsta de 30-35 de ani omul ajunge la maturitate. Romantismul și nebunia rămân în trecut și apare dorința stabilității și a normalității, a confortului familial. Bărbatul se căsătorește, face rost de o locuință, devine tată. El vrea să se odihnească într-un loc care-i este drag, după o zi istovitoare. E adevărat și că serviciul cu multe ore sau zugrăvirea apartamentului, în weekend, este istovitoare din punct de vedere fizic, intimitatea cu soția fiind uneori „tăiată” de pe ordinea de zi.

Viața decurge uneori fără turbulențe deosebite, altele chiar cu câte două-trei divorțuri și o pleiadă de amante. Oamenii merg pe căi bătătorite, până când speranțele și iluziile lor se sparg de viața cotidiană și de bătrânețe.

Îmbătrânirea este, în mod tradițional, asociată cu diminuarea funcțiilor genitale. Formarea celulelor germinale continuă de obicei, la bărbații sănătoși, până la bătrânețe. Dar climaxul masculin întinerește brusc. Acest fapt ar trebui să-l facă pe om să nu-și piardă forțele în zadar și să se gândească mai bine la ceea ce este important în viață. Dar și aici trupul viclean își ia partea leului. Nu în zadar un proverb rusesc spune: „Cu fiecare fir alb, capeți un demon în coastă.” Cât de bine e formulat acest proverb; tocmai un demon și tocmai în coastă, acea parte a corpului din care a fost făcută Eva!

Sigur că apariția firelor albe nu înseamnă neapărat climaxul masculin. Începutul acestuia survine cam pe la 50 de ani.

Tatăl familiei înțelege, dintr-odată, că viața trece, iar visele tinereții au rămas la fel, tot vise. Să schimbi viața total este foarte greu și atunci începi „s-o iei razna”, du-

pă cum spune o expresie consacrată, adică începe cea de-a doua „revoltă” adolescentină împotriva vieții cotidiene. Ne putem aminti aici de un aforism: „Istoria se repetă: la început ca tragedie, apoi ca farsă.”

Iată un caz clasic: un bărbat trecut de-a binelea de prima tinerețe, după câteva decenii de fidelitate față de soție, pleacă la o tânără amantă. O astfel de întorsătură bruscă s-a produs în viața lui Ronnie Wood, chitaristul formației *Rolling Stones*. În vara anului 2008, muzicianul de 61 de ani, tată a patru copii, a întâlnit o chelneriță de 18 ani, în timpul unei beții dintr-un bar londonez. El a dus-o pe aceasta la vila sa din Irlanda. Soția chitaristului, Joe Wood, de 53 de ani, fost model, cu care a conviețuit un sfert de veac, a considerat aceasta a fi o urmare a beției, fiindcă soțul ei nu se arăta treaz.

Psihologia și biologia genului la bărbat diferă mult față de cele ale femeii. De aceea, sentimentele de îndrăgostire au, la bărbat și la femeie, mecanisme diferite de funcționare și caracteristici diferite. Această lipsă de armonie dintre bărbat și femeie se regăsește în însăși natura umană, fiind una din urmările tragice ale căderii în păcat a lui Adam. De aici și contradicția principală în ceea ce privește viața intimă, rădăcinile multor boli, indispozițiile, conflictele, răceala feminină, impotența masculină, divorțurile etc.

Specialiștii remarcă *mai multe diferențe în ceea ce privește natura sexuală masculină și cea feminină.* Astfel, capacitatea de a trăi senzații fizice deosebite, de neuitat, la femeie apare uneori la câteva luni după căsătorie sau după naștere. Bărbatul se coace, din punct de vedere fiziologic, mai rapid, dar în planul responsabilității sociale și al stabilității relațiilor, de multe ori se dovedește a fi un „papă lapte”.